

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Evy Šonkové a soudců Tomáše Kocourka a Sylvy Šiškeové v právní věci žalobce: **Ing. Zdeněk Kupsa, insolvenční správce úpadce Zemědělské družstvo, se sídlem Mendlova 3, Břeclav**, se sídlem Pasohlávky 199, zastoupený Mgr. Vladanem Valou, advokátem se sídlem Marie Steyskalové 767/62, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo zemědělství**, se sídlem Těšnov 65/17, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 10. 2021, č. j. 2958/2021-MZE-18124, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 1. 2023, č. j. 30 A 153/2021-52,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Úpadce (Zemědělské družstvo) byl registrován v registru vinic jako pěstitel na vinici ve viniční trati R. v k. ú. Ch. N. V. v obci B., reg. č. X. V srpnu 2000 vinici pronajal na 10 let F. K. (dále „původní pěstitel“), který se v roce 2003 nechal zapsat v registru jako pěstitel (zapsán zůstal do října 2011) a prováděl dohodnuté klučení keřů vinné révy. Správce konkursní podstaty (žalobce, nyní insolvenční správce) zapsal dne 5. 11. 2009 právo registrace k vinici do soupisu majetku konkursní podstaty úpadce. Původní pěstitel podal vylučovací žalobu, kterou soud zamítl, neboť vinice zanikla. Poté původní pěstitel požádal o zrušení registrace vinice. O vinici a vztazích k ní jak původního pěstitele, tak i úpadce bylo

nakonec rozhodnuto souhrnně rozhodnutím Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ) ze dne 2. 12. 2020. Ten výrokem I. vyhověl žádosti původního pěstitele o zrušení registrace vinice a výrokem II. zamítl žádost žalobce o převod registrace z původního pěstitele na úpadce. Důvodem byl zánik vinice a skutečnost, že žalobce neprokázal vlastnické nebo nájemní právo k vinici podle § 28 odst. 3 zákona č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství). Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím odvolání žalobce zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného se žalobce bránil žalobou, kterou krajský soud zamítl. Podle krajského soudu měl žalobce aktivní legitimaci k podání žaloby. Původní pěstitel mohl podat odvolání proti rozhodnutí ÚKZÚZ z 13. 12. 2017 (díky němuž bylo toto rozhodnutí zrušeno a následovala rozhodnutí shrnutá v předchozím odstavci), konkrétně proti výroku o vyhovění žádosti žalobce o převod registrace vinice na úpadce, protože i v tomto rozsahu bylo rozhodováno o právech původního pěstitele, neboť se domáhal zrušení registrace vinice z důvodu její neexistence, a nesouhlasil tak s „pouhým“ převodem registrace na žalobce.

[3] Účelem registru vinic je evidence údajů o vinicích a pěstitelích, které co nejpřesněji odrážejí reálný stav. Pokud vinice zanikla, není důvod, aby byla v registru evidována v rozporu s realitou, a proto ani není možné vyhovět žádosti, aby byl úpadce jako pěstitel do registru zapsán namísto původního pěstitele. Cílem žalobce je očividně uchovat v soupisu konkursní podstaty právo registrace vinice včetně práva na opětovnou výsadbu podle § 9 zákona o vinohradnictví a vinařství. Neexistuje však rozumný smysl zapsat úpadce do registru vinic, jestliže vinice spojená s tímto zápisem neexistuje.

[4] Závěr o neexistenci vinice neovlivňuje skutečnost, že vinice byla částečně vyklučena, ale podstatné je, že nesplňuje jeden ze znaků legální definice vinice podle § 3 odst. 1 písm. c) zákona o vinohradnictví a vinařství, nejde totiž o zemědělsky obhospodařovanou půdu. Zákon považuje za vinici i vinici vyklučenou, s cílem vytvořit časový prostor pro pěstitele, aby po vyklučení vinice mohli požádat o opětovnou výsadbu vinice, aniž by nastal její zánik a pěstitel musel žádat o novou registraci. Smyslem však není pojímat za vinici půdu, na které sice kdysi v minulosti byly vinné keře, ale která už dlouho není zemědělsky obhospodařovaná a v podstatě leží léta ladem, bez zájmu a zpustlá (ověřeno na místě v říjnu 2017).

[5] Žalobce nemá nárok ani na samostatné právo opětovné výsadby, protože to je jednak podmíněno existencí vinice, a jednak toto právo vzniká až právní mocí kladného rozhodnutí ÚKZÚZ. Takové rozhodnutí však k vinici vydáno nebylo. Uvedení práva na opětovnou výsadbu v soupisu majetku úpadce je zavádějící, neboť to nikdy nebylo uděleno.

[6] Správní orgány také žalobci nevyhověly z druhého samostatného důvodu, a to pro nepředložení nájemní smlouvy k pozemkům, čímž žalobce nesplnil podmínku podle § 28 odst. 3 zákona o vinohradnictví a vinařství. Správní orgány požadovaly prokázání právního titulu k užívání pozemků, na kterých se nacházela vinice. Proti tomu žalobce nic

pokračování

konkrétního nenamítl, nájemní smlouva ani není součástí správního spisu. Dokonce z tvrzení žalobce plyne, že mu právo k užívání pozemků, na kterých by se měla nacházet vinice, vůbec nenáleží. Na tomto závěru nic nemění ani zařazení *práva registrace vinic, a to včetně práva na opětovnou výsadbu* do soupisu konkursní podstaty. Domněnka správnosti soupisu nenastala kvůli zamítnutí vylučovací žaloby původního pěstitele pro neexistenci vinice a neprosadila se ani proti veřejnému zájmu na tom, aby evidence údajů o vinicích odrážela skutečný stav. Pouze z toho, že „právo“ bylo konkursním správcem zařazeno do konkursní podstaty úpadce, nelze dovozovat splnění podmínek veřejnoprávního předpisu pro zápis do veřejnoprávní evidence. Otázku existence vinice si správní orgány posuzují samostatně jako otázku předběžnou při rozhodování o zápisu (nebo jeho změně) do registru vinic.

II. Argumentace účastníků řízení

[7] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost z důvodů, které podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.), tedy pro nesprávné posouzení právní otázky soudem.

[8] Stěžovatel předeslal, že nesměruje k převodu práva, protože původní pěstitel své užívací právo odvozoval od práva stěžovatele, takže uplynutím doby nájmu přešlo právo k vinici automaticky zpět na stěžovatele. Původní pěstitel neuspěl ve sporu o vyloučení práv k vinici ze soupisu konkursní podstaty úpadce, a měl být bez dalšího z registru jako pěstitel vymazán. Byl navíc v registru evidován i v době, kdy byla vinice v podobném stavu jako nyní. Tento původní pěstitel se nemohl odvolat proti výroku rozhodnutí o převodu registrace vinice, protože se nijak nedotýkal jeho práv. Nebyl tak účastníkem té části řízení, ve které se rozhodovalo, jestli vinice existuje a jestli má být úpadce na této vinici evidován jako pěstitel. Podle stěžovatele je řízení „zmatečné“, neboť vyjmenovaná, pro něj nepříznivá správní rozhodnutí (ze dnů 3. 7. 2018, 2. 10. 2020 a 22. 10. 2021) byla vydána na základě odvolání podaného neoprávněnou osobou (původním pěstitelem), a proto by je soud měl zrušit.

[9] Předmětem posouzení by nyní neměla ani být otázka, zda vinice existuje, či nikoliv. To může být správními orgány řešeno až následně. Je třeba ctít skutečnost, že následkem vykloučení může pěstitel obvykle požádat o přiznání práva opětovné výsadby. Samotné vykloučení neznamená, že pěstitel k vinici pozbyl veškerá práva. Stěžovatel se také domnívá, že jeho práva a nároky je nutné posuzovat podle právní úpravy v době zahájení sporu, a ne podle současného znění zákona o vinohradnictví a vinařství.

[10] Smyslem jeho postupu je získat právo opětovné výsadby podle § 9 zákona o vinohradnictví a vinařství, což ale není možné bez toho, aby byl zapsán jako pěstitel u konkrétní vinice. Právo opětovné výsadby chce následně zpeněžit. Nesouhlasí s krajským soudem, že postrádá rozumný smysl zapsat úpadce do registru, když by vinice neexistovala, a nemůže to vést ke zvýšení majetkové podstaty úpadce ani prospět jeho věřitelům. Stěžovatel upozorňuje, že podle právní úpravy platné do 31. 3. 2017 bylo možné podle

§ 9 odst. 7 zákona o vinohradnictví a vinařství uplatnit právo na opětovnou výsadbu až do konce osmého vinařského roku následujícího po roce, v němž bylo dokončeno klučení. Z uvedeného nevyplývá, že by pěstitel musel i po vykloučení vinici zemědělsky obhospodařovat, aby mu zůstalo zachováno právo opětovné výsadby. Lze dovodit, že v registru vinic mohla být evidována vykloučená vinice, která tedy neplnila svůj hospodářský účel. Krajským soudem akcentovaný nezbytný znak vinice, tj. že jde o zemědělsky obhospodařovanou půdu, je v rozporu s právní úpravou platnou v době zahájení sporu. Stěžovatel si uvědomuje, že vykloučená vinice majetkovou hodnotu získá až tím, že požádá o právo opětovné výsadby, které následně případně získá a převede na jiného – žádat však může jen jako registrovaný pěstitel.

[11] Podstatou sporu není převod práv k vinici, ale následky soupisu majetku do konkursní podstaty. Na základě takového soupisu a výsledku řízení o vylučovací žalobě mělo dojít ke změně zápisu v registru vinic a namísto původního pěstitele měl být zapsán úpadce. Důvodem této změny je skutečnost odlišná od převodu práva, konkrétně soupis práva do konkursní podstaty jako jednostranné právní jednání a rozhodnutí soudu. Stěžovatel tedy nežádá o převod registrace vinice. Právo registrace vinice bylo sepsáno do konkursní podstaty, což je právní titul, na jehož základě požaduje, aby byl úpadce v registru vinic evidován jako pěstitel namísto původního pěstitele (tedy aby vstoupil do jeho postavení následkem soupisu práva do konkursní podstaty).

[12] Odkaz na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2532/2012, není příležitý, protože v dané věci soud o podstatě vylučovací žaloby nerozhodoval kvůli zpeněžení majetku, o jehož vyloučení z konkursní podstaty probíhal spor. Nyní však soud o podstatě vylučovací žaloby rozhodl, i když s nepřipadným závěrem.

[13] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil se závěry krajského soudu. Stěžovatel podle něho pouze opakuje žalobní námitky, napadený rozsudek kvalifikovaně nezpochybňuje. Žalovaný zdůrazňuje, že nikoho nelze zapsat jako pěstitele k neexistující vinici. Nezpochybňuje možnost uplatnit právo na opětovnou výsadbu, takové právo však nepřekonává definiční znaky vinice podle § 3 odst. 2 zákona o vinohradnictví a vinařství. Obhospodařování neznamena povinnost na pozemku pěstovat jiné plodiny, jak naznačuje stěžovatel, ale starat se o něj a nenechat jej zpustnout, což se právě stalo v tomto případě, a pozemek tak přestal být vinicí. Pokud také stěžovatel tvrdí, že klučení již bylo dokončeno v době, kdy byl v registru zapsán původní pěstitel, stěžovateli nemohlo být nikdy uděleno právo na opětovnou výsadbu. To se totiž podle § 9 odst. 1 písm. a) zákona o vinohradnictví a vinařství uděluje pěstiteli, který vinici vykloučil. Závěr o neexistenci právního titulu k užívání pozemku stěžovatel vůbec nezpochybnil. Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[14] Kasační stížnost je přípustná a lze ji projednat.

pokračování

[15] Kasační stížnost není důvodná.

[16] Podle § 3 odst. 1 písm. c) zákona o vinohradnictví a vinařství, ve znění účinném od 1. 4. 2017, se vinicí pro účely tohoto zákona rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda souvisle osázená keři vinné révy jednoho pěstitele splňující další uvedené podmínky. Vinicí je rovněž vinice vyklučená, k níž nebylo Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským uděleno právo na opětovnou výsadbu podle § 9 téhož zákona.

[17] Podle § 9 odst. 5 zákona o vinohradnictví a vinařství, ve znění účinném od 1. 4. 2017, udělí Ústav pěstiteli povolení pro opětovnou výsadbu révy podle předpisu Evropské unie na jeho žádost ve výměře, jako je osázená plocha vinice, která byla vyklučena. *Žádost lze podat do konce druhého vinařského roku následujícího po roce, v němž bylo provedeno vyklučení. Do 31. 3. 2017 platilo, že právo na opětovnou výsadbu lze uplatnit až do konce osmého vinařského roku následujícího po roce, v němž bylo dokončeno klučení (§ 9 odst. 7 zákona o vinohradnictví a vinařství).*

[18] Předmětem přezkumu správními soudy je zákonnost závěru správních orgánů, že nelze vyhovět žádosti stěžovatele o zapsání úpadce jako pěstitele do registru vinic. Ten se opírá o dva důvody, a to že vinice zanikla a kromě toho stěžovatel užívací právo k ní neprokázal. Každý z těchto důvodů obстоjí i samostatně. Vůči druhému důvodu zamítnutí žádosti o registraci úpadce jako pěstitele stěžovatel v žalobě vůbec nic nenamítl. Už jen proto nebylo možné, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil, a nemůže tak učinit ani NSS. Jeden ze dvou „samonosných“ důvodů pro nevyhovění žádosti stěžovatele o zápis úpadce jako pěstitele v registru nebyl vůbec zpochybněn, proto žalobou nebylo možné dosáhnout zrušení napadeného ani prvostupňového rozhodnutí, i kdyby stěžovatel ohledně prvního důvodu uspěl.

[19] Stěžovatel v žalobě především zpochybňoval, že by zánik vinice mohl představovat důvod pro nevyhovění jeho žádosti. Krajský soud vyložil, že vinice zanikla proto, že pozemek přestal být zemědělsky obhospodařován, takže nadále nenaplňoval jeden ze znaků zákonné definice vinice. Právo opětovné výsadby, o něž stěžovateli pro jeho majetkovou hodnotu jde, je podle krajského soudu podmíněno existencí vinice a vyhověním žádosti o jeho udělení, což ale není splněno.

[20] Proti tomu stěžovatel namítá toliko, že právo opětovné výsadby nemůže pozbyt jen proto, že vinice nebyla po vyklučení zemědělsky obhospodařována. Opírá se o pravidlo, podle něhož bylo podle § 9 odst. 7 zákona o vinohradnictví a vinařství ve znění do 31. 3. 2017 možné požádat o povolení opětovné výsadby do konce osmého vinařského roku po dokončení klučení.

[21] Námitka, že právo žádat o povolení opětovné výsadby révy není závislé na existenci vinice, není důvodná. Krajský soud dospěl ke správnému závěru, že smyslem registru vinic je co nejpřesněji zachytit reálný stav. Tomu odpovídá i § 28 odst. 5 zákona o vinohradnictví a vinařství, podle kterého je orgán dozoru oprávněn zahájit řízení z moci úřední, pokud zjistí nesoulad mezi údaji vedenými v registru a skutečností. Není tedy skutečně důvodné vyhovět

žádosti o zápis pěstitele (ať už ji nazýváme převodem práva k registraci či žádostí o „vstoupení“ do práv původního pěstitele), jestliže vinice samotná neexistuje. Krajský soud také netvrdí, že by vykloučením vinice zanikla, a nemohla být nadále vedena v registru, zánik naopak dovozuje ze skutečnosti, že území vinice již nepředstavuje zemědělsky obhospodařovanou půdu. Stěžovatel přitom nijak nerozporuje, že vinice tuto podmínku nesplňuje.

[22] Žádat o povolení opětovné výsadby révy podle § 9 zákona o vinohradnictví a vinařství lze úspěšně pouze ve vztahu k existující vinici. I vykloučená vinice musí být stále vinicí, tedy musí se jednat o zemědělsky obhospodařovanou půdu. Nemůže tedy jít o půdu, která byla po několik let ponechána ladem, jak se to stalo zde (tento závěr žalovaného a krajského soudu stěžovatel nerozporuje). Žalovaný i krajský soud přitom dostatečně a srozumitelně vysvětlili, že obhospodařování neznamená v tomto kontextu povinnost na daném místě nepřetržitě pěstovat plodiny, ale smyslem je především se o pozemek starat a nenechat jej zpustnout. Závěr o zpustnutí pozemku stěžovatel nijak nezpochybnil, spíše argumentoval nesprávností výkladu, který však žalovaný ani krajský soud nepřijali, tedy že je nutné nepřetržitě na pozemku vykloučené vinice něco pěstovat. Není ani nutné, aby tato podmínka byla uvedena i v § 9 zákona o vinohradnictví a vinařství, jak se domnívá stěžovatel. Pokud vinice přestane naplňovat definiční znaky vinice, právo s ní související tyto znaky nenahradí. Stěžovatel má pravdu, že i vykloučená vinice mohla být podle právní úpravy účinné do 31. 3. 2017 evidována v registru vinic až osm let, bez toho, že by na ní rostla vinná réva. To však pouze za splnění podmínky, že pozemek nepřestal být zemědělsky obhospodařován, jak správně konstatoval krajský soud. Nové znění § 9 zákona o vinohradnictví a vinařství s účinností od 1. 4. 2017 pouze zkrátilo dobu, po kterou je možné o opětovnou výsadbu požádat, přičemž definiční znaky vinice zůstaly nezměněny.

[23] Že měly správní orgány aplikovat právní úpravu účinnou v době zahájení sporu, stěžovatel v žalobě nenamítal, proto se krajský soud k této otázce nevyjádřil; nyní jde o námitku nepřípustnou podle § 104 odst. 4 s. ř. s. Stěžovateli nelze přisvědčit, ani pokud tvrdí, že krajský soud měl postupovat podle právní úpravy účinné v době zahájení sporu. Podle § 75 odst. 1 s. ř. s. totiž soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Nad rámec nutného lze poznamenat, že definici vinice jako zemědělsky obhospodařované půdy zavedla do zákona o vinohradnictví a vinařství již novela provedená zákonem č. 215/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 7. 2006. Aplikace právní úpravy ve stavu z roku 2011, jak požaduje stěžovatel, by na posouzení existence vinice z pohledu naplnění krajským soudem akcentovaného znaku zemědělsky obhospodařované půdy nic nezměnila.

[24] Stěžovatel v kasační stížnosti pouze dovozuje splnění podmínek pro svůj zápis do registru ze soupisu práva k vinici do konkursní podstaty. Jak ale správně uvedl krajský soud, o domněnku správnosti soupisu majetkové podstaty se v takové situaci nelze opírat. V řízení o vylučovací žalobě podané původním pěstitelem dospěl Krajský soud v Brně v rozsudku ze

pokračování

dne 8. 2. 2011, čj. 55 Cm 11/2010-61, k závěru, že vinice zanikla, a proto právo s ní spojené nelze vyloučit ze soupisu. Krajský soud také správně vzal v úvahu závěry rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 2532/2012, který formuloval obecný princip, podle něhož je nutné zohlednit samotný průběh excindačního (vylučovacího) sporu a důvody pro zamítnutí vylučovací žaloby. Nelze totiž automaticky pouze z jejího zamítnutí dovozovat domněnku správnosti soupisu majetkové podstaty. Přes odlišnost důvodů neúspěchu vylučovací žaloby v rozsudku Nejvyššího soudu a v nynější věci lze obecné principy formulované Nejvyšším soudem zohlednit. I když došlo k zamítnutí vylučovací žaloby, už jen s ohledem na důvody zamítnutí (neexistence vinice) nelze domněnku správnosti soupisu majetkové podstaty uplatnit. Mimo to však krajský soud také vysvětlil, že ze soupisu práva do konkursní podstaty není možné dovozovat splnění podmínek veřejnoprávní zákonné úpravy pro zápis do registru vinic. Proti tomuto závěru stěžovatel žádné argumenty nepředložil, pouze zopakoval své přesvědčení predestované již v žalobě, že soupis do konkursní podstaty je spolu s výsledkem vylučovací žaloby samostatným titulem pro zápis úpadce do registru jako pěstitele, a to bez ohledu na existenci či stav vinice. Nejvyšší správní soud se proto se závěry krajského soudu ztotožňuje a na rozdíl od stěžovatele je neshledává zatíženými přepjatým formalismem.

[25] Výhradám stěžovatele k postavení Františka Krále jako registrovaného pěstitele a důvodům, proč podle jeho mínění měl být jako pěstitel předmětné vinice z registru vymazán, se Nejvyšší správní soud nevěnoval, neboť v žalobě brojil stěžovatel pouze proti jeho účastenství ve správním řízení, a jde tak o nepřipustnou námitku podle § 104 odst. 4 s. ř. s.

[26] Námitkou, že vývoj sporu je výsledkem nesprávného pojetí účastenství původního pěstitele ve správním řízení, stěžovatel pouze doslovně opakuje to, co uváděl v žalobě (v bodě VII. na str. 7), aniž by jakkoli reflektoval vypořádání této argumentace krajským soudem (zejm. v odst. 19 a 20 napadeného rozsudku). Protože stěžovatel nepolemizuje s právním názorem krajského soudu, jde o námitku nepřipustnou podle § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť se mýlí s jeho rozhodovacími důvody (srov. např. usnesení NSS ze dne 30. 6. 2020, čj. 10 As 181/2019-63, č. 4051/2020 Sb. NSS).

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[27] Stěžovatel se svými námitkami neuspěl. Nejvyšší správní soud nezjistil ani žádný důvod pro zrušení napadeného rozsudku z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl tedy kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[28] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona. Stěžovatel ve věci neměl úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému, kterému by jinak jako úspěšnému účastníku právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly. Soud mu proto náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. května 2024

Eva Šonková
předsedkyně senátu